

**Kostentoedelingsonderzoek 2019
Hoogheemraadschap Hollands
Noorderkwartier**

14 juni 2018

Verantwoording

Titel	Kostentoedelingsonderzoek 2019 Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Opdrachtgever	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Projectleider	Cor Lont
Auteur(s)	Xander Tekelenburg
Projectnummer	1260813
Aantal pagina's	26 (exclusief bijlagen)
Datum	14 juni 2018
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Water & Ruimtelijke Kwaliteit
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon +31 57 06 99 91 1

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding.....	7
2 Berekening waardeverhouding watersysteemheffing	8
2.1 Waardebepaling	8
2.2 Oppervlaktebepaling	11
2.3 Waardeverhouding watersysteemheffing	13
3 Categoriele kostentoedeling watersysteemheffing	15
4 Berekening waardeverhouding wegenheffing	16
4.1 Systematiek	16
4.2 Methode	16
4.3 Resultaten waardeverhouding wegenheffing	19
4.3.1 Weglengtes	19
4.3.2 Oppervlakte wegen	19
4.3.3 Economische waarde wegen	20
5 Categoriele kostentoedeling wegenheffing	22
6 Verkenning tarieven 2019	25
6.1 Verkenning tarieven watersysteemheffing	25
6.2 Verkenning tarieven wegenheffing	26
 Bijlage(n)	
1 Gebruikte referentiegegevens	

1 Inleiding

Met de invoering van de Waterschapswet zijn vanaf 1 januari 2009 regels van kracht om de bijdragen van de diverse categorieën belanghebbenden in de kosten van het watersysteembeheer vast te stellen. Door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is aan Tauw gevraagd de in 2013 berekende waardeverhouding te herzien en daarbij rekening te houden met actuele waardegegevens, actuele oppervlakten en de nieuwe afbakening van de categorie natuur.

Er is een wettelijke verplichting om de kostentoedelingsverordening eenmaal in de vijf jaren te herzien. De laatste kostentoedelingsverordening waarvoor de waardeverhouding is herzien dateert uit 2014. Om deze reden is het noodzakelijk om in 2019 een nieuwe kostentoedelingsverordening vast te stellen.

Voor het actualiseren van de waardeverhouding van de watersysteemheffing wordt verwezen naar twee jaren, op basis waarvan de berekening van de waardeverhoudingen heeft plaats gevonden:

- 2012: deze getallen zijn gebaseerd op de vigerende kostentoedelingsverordening met als peildatum 1 januari 2012
- 2018: voorliggend onderzoek op basis van peildatum 1 januari 2018

De gehanteerde methoden worden door Tauw voor verschillende andere waterschappen toegepast bij kostentoedelingsonderzoeken en zijn gebaseerd op het wettelijk en praktisch kader vastgelegd in de Waterschapswet en bijbehorende informatie.

Dit rapport begint met een beschrijving van de volledige herziening van de waardeverhouding van de watersysteemheffing in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 wordt de categorale kostentoedeling gepresenteerd van de watersysteemheffing. Hoofdstuk 4 beschrijft de methodiek en de herziening van de waarde en oppervlak van wegen binnen het beheersgebied van HHNK. In hoofdstuk 5 wordt de categorale kostentoedeling gepresenteerd van de wegenheffing. Vervolgens wordt in hoofdstuk 6 een verkenning naar de nieuwe tarieven gedaan.

2 Berekening waardeverhouding watersysteemheffing

Een kostentoedelingsonderzoek start met het berekenen van de waardeverhouding door de waarde en oppervlakte te bepalen van de categorieën Ongebouwd, Natuur en Gebouwd.

2.1 Waardebepaling

De waardeverhouding tussen de categorieën ongebouwd, natuur en gebouwd voor de watersysteemheffing is gebaseerd op de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008). De Handleiding beschrijft vooral de berekening van de waardeverhouding met de onderliggende uitgangspunten. De Geowijzer beschrijft welke bronnen gebruikt moeten (kunnen) worden voor de berekening van de oppervlakte per (ongebouwde) belangencategorie. Voor het bepalen van de waardeverhouding is verder de Taxatiewijzer, die de waarde van de openbare landwegen en spoorwegen berekent, van belang. In tabel 2.1 is de waarde per belangencategorie (per ha) weergegeven.

Waarde (spoor)wegen

Voor de waarde van de (spoor)wegen zijn de waarden per hectare bepaald met als basis de Taxatiewijzer wegen en spoorwegen van de Unie van Waterschappen met waardepeildatum 1 januari 2012. Voor de nieuwe waarde is de Taxatiewijzer geactualiseerd naar peildatum 1 januari 2017. Deze actualisatie bestaat uit het aanpassen van het prijspeil en een update van het (spoor)wegennet. Op basis van de grond-, weg- en waterbouw (GWW) prijsindex van CBS¹ zijn de waarden uit 2017 met +2,7 % geïndexeerd voor wegen inclusief kunstwerken en +2,3 % geïndexeerd voor spoorwegen inclusief kunstwerken naar waardepeildatum 1 januari 2018. De waardestijging voor wegen tussen 1 januari 2012 en 1 januari 2018 bedraagt 12,0 % en voor spoorwegen 5,6 %. De verandering is te verklaren door een stijging van arbeid en de grondstofprijzen voor wegen en spoorwegen.

Waarde agrarische en overige gronden

Voor de waarde van agrarische grond is gebruik gemaakt van de Grondprijsmonitor van ASR, samengesteld in samenwerking met Kadaster en Wageningen Economic Research (voorm. LEI)². De waarde van de agrarische en overige gronden is tussen 2012 en 2018 gestegen met 45,6 %. Sinds 2012 is een sterke stijgende trend van de waarde van agrarische gronden waarneembaar. Dit komt overeen met de landelijke trend. De relatief hoge stijging van agrarische gronden in Nederland is het gevolg van schaarste; het areaal is beperkt en de vraag groot. De vraag naar grond komt zowel van binnen de landbouw als van buiten de agrarische sector.

---

¹ <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=82261ned&D1=a&D2=a&D3=0,4,8,12,16,20,24,28,32-40&VW=T>

² <https://asrvastgoedvermogensbeheer.nl/landelijk-vastgoed/grondprijzen/noord-nederland> (d.d. 30-04-2018))

De schaarste aan grond leidt bij grondgebonden agrarische bedrijven zoals melkveehouderij- en akkerbouwbedrijven tot een enorm vermogensbeslag. Grond is voor die sectoren immers een noodzakelijk productiemiddel³.

Waarde bouwpercelen

De waarde van de bouwpercelen moet op grond van artikel 6.7 van het Waterschapsbesluit worden bepaald op basis van de waarden die voor de binnen het gebied van het waterschap gelegen bouwpercelen op de voet van de wet WOZ zijn vastgesteld.

In de praktijk worden WOZ gegevens van bouwpercelen niet centraal bijgehouden. Omdat de gegevens uit de WOZ niet beschikbaar zijn, is de waarde net als voor 2012 bepaald op basis van www.bouwkavelsonline.nl⁴. De waarde van bouwpercelen daalt in 2018 met 2,9 % t.o.v. 2012. Dit komt door een relatief sterke daling van het aanbod van percelen rond Amsterdam. Hiermee vervalt deels het sterk opdrijvende prijseffect van percelen rondom Amsterdam en daalt de gemiddelde grondprijs voor bouwpercelen voor het hele beheersgebied van HHNK.

Waarde natuur

De waarde van de categorie natuur per hectare is voorgeschreven en gebaseerd op 20 % van de waarde van de agrarische gronden per hectare.

Waarde gebouwd

De waarde van de gebouwde eigendommen is gebaseerd op de berekende waarde met peildatum 1 januari 2018 uit het belastingsysteem van het waterschap (aangeleverd d.d. 13 juni 2018)⁵. De waarde is met 11,4 % gestegen ten opzichte van 2012. De stijging wordt verklaard door een herstel van de huizenmarkt sinds de crisis.

---

³ <https://www.agriholland.nl/dossiers/landbouwgrond/home.html>

⁴ Bouwkavelsonline is een geschikte bron om een gemiddelde prijs te bepalen voor de waarde per hectare van bouwpercelen. Voor het bepalen van een absolute hoeveelheid aan bouwpercelen is deze bron niet volledig genoeg.

⁵ De berekende waarde wordt vastgesteld op basis van gegevens van het belastingsysteem van HHNK en prognoses van de waarderingskamer.

Tabel 2.1 Waarde per belangencategorie (EUR 1.000 per ha), inclusief dienstbaarheden

	Categorie		2012	2018
A1.1	Autosnelwegen	(EUR per ha)	2.353.000	2.642.000
A1.2	Hoofd en regionale wegen	(EUR per ha)	1.221.000	1.410.000
A1.3	Lokale wegen + bebouwde kom	(EUR per ha)	1.855.000	2.076.000
A1.4	Overige verharde wegen	(EUR per ha)	1.555.000	1.693.000
A2	Agrarische en overige gronden	(EUR per ha)	42.980	62.577
A3	Openbare spoorwegen	(EUR per ha)	13.273.000	14.014.000
A4	Bouwpercelen	(EUR per ha)	1.750.000	1.700.000
B	Natuur	(EUR per ha)	8.596	12.515
C	Gebouwd	(totaal in EUR)	131.472.738.000	146.421.445.918

2.2 Oppervlaktebepaling

Naast de waardeverhouding is ook de oppervlakte per (sub)categorie opnieuw berekend naar peildatum 1 januari 2018. In deze oppervlaktebepaling is de nieuwe afbakening van de categorie natuur verwerkt.

Tabel 2.2 geeft een overzicht van het oppervlak per belangencategorie. Hierbij zijn voor wegen de vermenigvuldigingsfactoren toegepast waarmee, naast het wegoppervlak zelf, ook de dienstbaarheden naast de weg worden meegenomen.

Oppervlakte (spoor)wegen

Voor de (spoor)wegen is gebruik gemaakt van de meest recente Top10NL en CBS bestand bodemgebruik. Het oppervlak van de hoofd en regionale wegen laat een daling zien van 11,1 % ten opzichte van een stijging van 4,2% voor lokale wegen en bebouwde kom. Door de wegenontwikkeling vindt er een functieverhuizing plaats van regionale wegen naar lokale wegen. Worden deze percentages gecorrigeerd voor de factoren voor de dienstbaarheden (respectievelijk 3,3 en 1,5), dan heffen deze percentages elkaar redelijk op. Bij overige wegen stijgt het areaal met 2,0 %.

Naast de wegenontwikkeling zelf worden lichte verschuivingen bij wegen verklaard door een voortdurende ontwikkeling van de gebruikte bronbestanden.

Oppervlakte natuur

Sinds de invoering van de Wet modernisering waterschapsbestel is er onduidelijkheid over de vraag wanneer een terrein kwalificeert als een natuurterrein als bedoeld in artikel 116, onderdeel c, van de Waterschapswet en wanneer niet. Om deze onduidelijkheid weg te nemen zijn er in overleg met de terreinbeheerders verspreid over Nederland zes zogenaamde voorbeeldprocedures gestart. Op 7 november 2014 is de onduidelijkheid weggenomen door een uitspraak van de Hoge Raad⁶. Voor de waardeverhouding betekent dit dat hierin een nieuwe afbakening van de categorie natuur moet worden meegenomen.

Door de uitspraak van de Hoge Raad en de herziening van de afbakening van de categorie natuur stijgt het areaal natuur in 2018 met 37,7 %. Het oppervlak Natuur is door het waterschap geactualiseerd en aan Tauw verstrekt.

---

⁶ HR 7 november 2014, ECLI:NL:HR:2014:3118.

Oppervlakte bouwpercelen

Net als bij de bepaling van de waarde van bouwpercelen kan ook de oppervlakte van bouwpercelen op verschillende manieren worden bepaald. Omdat het hierbij gaat om percelen waarop bebouwing is toegestaan maar nog niet heeft plaats gevonden is deze categorie ruimtelijk lastig af te bakenen. De ontwikkeling van nieuwe bouwobjecten wordt op een gelijkwaardig niveau als 2012 geschat. Bij gebrek aan nieuwe betrouwbare informatie wordt aangenomen dat het oppervlak ten opzichte van 2012 niet is veranderd.

Oppervlakte overige en agrarische gronden

Het oppervlak agrarisch en overige categorieën in de waardeverhouding is bepaald als restcategorie door het totaal van de categorieën af te trekken van de totale oppervlakte van het Hoogheemraadschap. Hiervoor wordt gekozen omdat de oppervlakte overige gronden zeer lastig is vast te stellen en daarvoor dezelfde waarde wordt gehanteerd als voor agrarische gronden. Overige gronden bestaat onder andere uit parken, plantsoenen en snippers openbare ruimte. Het areaal agrarisch en overige gronden is gedaald met ongeveer 7,8 %. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de toename van natuur en gebouwd.

Oppervlakte gebouwd

De areaal gebouwd is gebaseerd op het meegetaxeed oppervlak uit het belastingstelsel van het waterschap (aangeleverd d.d. 02-05-2018) voor 2018. Ten opzichte van 2012 stijgt het oppervlak in 2018 met 4,8 %.

Tabel 2.2 Oppervlakte per belangencategorie(ha), inclusief dienstbaarheden

Categorie	2012	2018
A1.1 Autosnelwegen	880	975
A1.2 Hoofd en regionale wegen	5.712	5.075
A1.3 Lokale wegen + bebouwde kom	6.840	7.128
A1.4 Overige verharde wegen	1.498	1.528
A2 Agrarische en overige gronden	125.119	115.379
A3 Openbare spoorwegen	475	484
A4 Bouwpercelen	1.957	1.947
B Natuur	23.338	32.126
C Gebouwd	30.596	32.050
Totaal	196.415	196.692 ⁷

⁷ In 2015 is bij [besluit](#) van de Provinciale Staten van Noord-Holland het Reglement van bestuur voor het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier 2008 gewijzigd. Daarbij is een [nieuwe kaart](#) bij het reglement vastgesteld. De oppervlakte van het beheergebied is toegenomen door onder meer de toevoeging van een deel van de Afsluitdijk en een natuurgebied op Texel.

2.3 Waardeverhouding watersysteemheffing

In tabel 2.3 is de waardeverhouding berekend voor het watersysteembeheer.

Tabel 2.3 Waardeverhouding watersysteemheffing prijspeil 1 januari 2018 en ruimtebeslag inclusief correctie veroudering⁸

2. bepalen waarden		Unie van Waterschappen				
watersysteemheffing				veroudering (7)	heffingsgebied	waarde verh.
categorie	opvl in ha	waarde per ha			totale waarde	
A1.1	autosnelwegen	975,00	€ 2.642.000,00	75%	€ 1.931.962.500	
A1.2	hoofd- en regionale wegen	5.075,40	€ 1.410.000,00	75%	€ 5.367.235.500	
A1.3	lokale wegen + beb.kom	7.128,00	€ 2.076.000,00	75%	€ 11.098.296.000	
A1.4	overige verharde wegen	1.528,00	€ 1.693.000,00	75%	€ 1.940.178.000	
A1	openbare landwegen	14.706,40			€ 20.337.672.000	
A2	agrarische en overige gronden	115.378,60	€ 62.577,00		€ 7.220.046.652	
A3	openbare spoorwegen	484,00	€ 14.014.000,00	75%	€ 5.087.082.000	
A4	bouwpercelen	1.947,00	€ 1.700.000,00		€ 3.309.900.000	
	ongebouwd ex landwegen	117.809,60			€ 15.617.028.652	
A	ongebouwd	132.516,00			€ 35.954.700.652	19,7%
B	natuur	32.126,00	€ 12.515,40		€ 402.069.740	0,2%
					€ 146.421.445.918	
C	gebouwd	€ 146.421.445.918			€ 146.421.445.918	80,1%
		<i>Inwoners</i>	<i>inw. per km2</i>	totaal	€ 182.778.216.311	100%
D	ingezetenen	1.157.425	588			

Tabel 2.4 Vergelijking waardeverhouding in %

Categorie	2012			2018		
	In %	In ha	In kEUR	In %	In ha	In kEUR
Ongebouwd	19,40%	142.483	31.582.000	19,67%	132.516	35.954.701
<i>wegen/spoor</i>	13,95%	15.406	22.779.044	13,91%	15.190	25.424.754
<i>agrarisch/ov</i>	3,29%	125.119	5.377.577	3,95%	115.379	7.220.047
<i>bouwpercelen</i>	2,10%	1957	3.425.378	1,81%	1.947	3.309.900
Natuur	0,10%	23.338	200.611	0,22%	32.126	402.070
Gebouwd	80,50%	30.596	131.472.738	80,11%	32.050	146.421.446
Totaal	100,00%	196.417	163.255.349	100,00%	196.692	182.778.216

⁸ Bij de berekening van de waardeverhouding wordt de weergegeven waarde per ha voor openbare landwegen en spoorwegen gecorrigeerd voor veroudering (correctie 75 %). Door de veroudering van (spoor)wegen is de feitelijke economische waarde van de (spoor)wegen lager dan de vervangingswaarde die in de Taxatiewijzer wordt berekend. Landelijk wordt aangenomen dat de wegen gemiddeld 75% procent van de vervangingswaarde aan waarde hebben. Dit komt overeen met de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008).

In tabel 2.4 wordt de berekening van de waardeverhouding van de voorgaande kostentoedelingsverordening (2012) vergeleken met de nu uitgevoerde berekening (2018).

De totale waarde van de categorie ongebouwd is gestegen met 13,8 %. De totale waarde van gebouwd stijgt met 12,0 % en de totale waarde van natuur stijgt met 100,4%.

Een vergelijking van de berekende waardeverhoudingen laat zien dat er een verschuiving plaatsvindt van het gebouwd (was 80,5 % en wordt 80,1 %) naar het ongebouwd (was 19,4 % en wordt 19,7 %). Het aandeel natuur gaat van 0,1 % naar 0,2 %.

Deze verschuiving is voor een groot deel het gevolg van een stijging van de waarde van agrarische grond en van de waarde van de (spoor)wegen. De verschuiving wordt weer deels gecompenseerd door de waardestijging van gebouwd. Hoewel het aandeel natuur significant in waarde stijgt, is de invloed op de totale waardeverhouding beperkt.

3 Categoriele kostentoedeling watersysteemheffing

Met de resultaten van de berekening van de waardeverhouding voor de watersysteemheffing, wordt de categoriele kostentoedeling afgeleid en de verschuivingen ten opzichte van de huidige kostentoedelingsverordening gepresenteerd.

In de onderstaande tabel 3.1 is de categoriele kostentoedeling weergegeven, rekening houdend met het huidige ingezetenaandeel van 37 %.

De verschuivingen in waarde en oppervlakte van de categorieën leiden tot een afname van het aandeel gebouwd met 0,20 procentpunt, een toename van het aandeel ongebouwd met 0,2 procentpunt. Bij een afronding op één cijfer achter de komma, blijft het aandeel natuur gelijk.

Tabel 3.1 Berekening kostentoedelingspercentages watersysteemheffing in %

Categorie	2012	2018
Ingezetenen	37,0 %	37,0 %
Gebouwd	50,7 %	50,5 %
Ongebouwd	12,2 %	12,4 %
Natuur	0,1 %	0,1 %

4 Berekening waardeverhouding wegenheffing

4.1 Systematiek

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is één van de waterschappen in ons land die -voor een deel van haar werkgebied- belast is met een wegbeheerstaak, naast de taken op het gebied van waterkering en waterhuishouding. Naast inspanningen voor het in goede staat brengen en houden van de wegen en fietspaden in haar beheersgebied wordt het waterschap voor een financieel probleem gesteld. De vanuit de algemene overheden beschikbaar gestelde gelden voor het wegbeheer zijn namelijk ontoereikend voor het handhaven van een voldoende kwaliteitsniveau. Het tekort dient door het waterschap te worden aangevuld, en wel door een heffing op de belastingcategorieën. De heffing vindt hoofdzakelijk plaats in de vorm van een wegenheffing, wat wordt aangevuld met de watersysteemheffing.

De methodiek voor de verdeling over de belastingcategorieën van de wegenheffing is in 2016 door het waterschap herzien⁹. Hierbij is aansluiting gezocht bij de Taxatiewijzer en de gedachtegang achter de Tariefdifferentiatie Wegen (en daarmee aansluitend bij de bronnen voor de watersysteemheffing).

4.2 Methode

De methodiek van kostentoedeling die wordt toegepast wordt door de provincie in het reglement van het waterschap vastgelegd¹⁰. In dit reglement wordt onderscheid gemaakt in:

- De kosten die samenhangen met de algemene verkeersfunctie worden toegeedeeld aan de categorie van ingezetenen (hierna gebiedsontsluitingswegen)
- De kosten die samenhangen met de ontsluitingsfunctie van de wegen worden toegeedeeld aan de categorieën gebouwd, ongebouwd en natuur (hierna erfontsluitingswegen)

De toedeling van het kostendeel per categorie wordt bepaald op basis van de waarde van de onroerende zaken in het economische verkeer. Om tot een categorale verdeling te komen is het van belang om een onderscheid te maken in wegen die enkel bedoeld zijn als gebiedsontsluitingsweg en wegen die een gemengde functie dienen. De verhouding tussen bovengenoemde bepaalt de procentuele bijdrage die ingezetenen of eigenaren moeten leveren aan de wegenheffing.

Voor gebiedsontsluitingswegen kan beargumenteerd worden dat deze een algemeen belang dienen waardoor de waarde van deze wegen wordt omgeslagen over de ingezetenen.

---

⁹ Taww 2016: Actualiseren Methodiek Wegenheffing, kenmerk: R001-1236441XWT-mdg-V02-NL

¹⁰ Reglement van bestuur voor het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier ([link](#))

Erfontsluitingswegen wordt omgeslagen over de eigenaren volgens het profijtbeginsel: 'de gebruiker betaalt'. Een groot deel van de wegen heeft echter een gemengde functie (gebiedsontsluitingsweg en erfontsluitingswegen). Voor deze wegen wordt bepaald wat een 'redelijke voorziening voor het bestemmingsverkeer' is.

Uit de data die geleverd wordt uit het wegenbeheersysteem van HHNK en de Top10NL wordt een classificatie gemaakt van wegen die vallen onder gebiedsontsluitingswegen en wegen met een gemengde functie. Voor beide groepen wordt het oppervlak berekend die aansluit bij de waarde systematiek van de taxatiewijzer. De taxatiewijzer geeft aan de hand van een groot aantal typische kenmerken een goede schatting van de waarde per oppervlakte-eenheid (waarde per ha), van de openbare landwegen zoals die in het Waterschapsbesluit worden onderscheiden.

De waarde van de weg is afhankelijk van de bodemsoort en het type weg, conform de indeling van de taxatiewijzer welke aansluit bij de gegevens uit Top10NL. Om tot een betrouwbare waarde van de wegen voor HHNK te komen moet de taxatiewijzer worden aangepast naar een wegemix die correspondeert met het type wegen die onder de wegbeheertaak van HHNK vallen.

De totale waarde is het product van de berekende oppervlakte en de waarde per ha die volgt uit de taxatiewijzer. De verhouding tussen de totale waarde van de gebiedsontsluitingswegen, en de uitsplitsing van de totale waarde van de wegen met een gemengde functie in de redelijke voorziening en het deel wat aan de gebiedsontsluiting bijdraagt bepaalt de categorale verhouding in de wegenheffing die wordt omgeslagen over ingezetenen en eigenaren.

De volgende stappen zijn in de nieuwe systematiek doorlopen:

- 1) Verzamelen van de benodigde weggegevens
  - Uit het beheerpakket van HHNK ontvangen we de weggegevens (aslijnen, wegclassificering CROW, bodemsoort en of het gaat om een dijkweg of niet)
  - Vanuit de Top10NL het wegenremaal van HHNK geselecteerd (vlakken, wegclassificering Taxatiewijzer)
- 2) Samenvoegen van de weggegevens HHNK en Top10NL
  - De gegevens van HHNK worden gekoppeld aan de areaal en wegclassificatie gegevens van top10NL¹¹
  - Op basis van deze gegevens wordt een uitsplitsing gemaakt in wegen met een gebiedsontsluitingsfunctie (GOW) en met een gemengde functie (overig) en vrij liggende fietspaden (VP). Dijkwegen worden niet meegenomen in de berekening. Dijkwegen worden namelijk bekostigd via de watersysteemheffing.

---

¹¹ Zie Bijlage 1 voor een overzicht van de wegclassificatie CROW en Taxatiewijzer

Vrij liggende fietspaden dienen ook een algemeen belang en de waarde wordt net als bij GOW wegen omgeslagen over de ingezetenen

- Uiteindelijk worden de wegen ingedeeld conform de taxatiewijzer en krijgen ze een bodemclassificatie op basis van de gegevens van HHNK
- 3) Oppervlakte wegen berekenen
- Het areaal wegen dat uit Top10NL volgt (enkel het verharde oppervlak) wordt per type weg vermenigvuldigd met een landelijk geaccepteerde dienstbaarheid factor (bermen en sloten). Deze dienstbaarheidsfactor wordt eerst aangepast naar de wegemix van HHNK waarbij gebruik wordt gemaakt van principedwarsprofielen conform de Taxatiewijzer
  - Het areaal en de dienstbaarheid factor voor een 'redelijke voorziening voor het bestemmingsverkeer' wordt berekend aan de hand van de minimale eisen afgeleid uit het rapport van de WUR (2014)¹². Het standaard profiel van een redelijke voorziening is 3 meter met een dienstbaarheid van 2,5 m aan beide zijden
- 4) Economische waarde op basis van de Taxatiewijzer berekenen
- Op basis van de Taxatiewijzer wordt de economische waarde per ha voor de verschillende categorieën wegen berekend waarbij onderscheid wordt gemaakt voor wegen op veen, klei en zand. Het is niet mogelijk om de landelijke gemiddelde waarde per ha te gebruiken voor deze berekening. Om tot een betrouwbare waarde van de wegen voor HHNK te komen is de Taxatiewijzer aangepast naar een wegemix die correspondeert met het type wegen die onder de wegbeheertaak van HHNK vallen. Zo worden onder andere snelwegen en wegen binnen de bebouwde kom niet meegenomen in de waardebepaling van de wegen voor HHNK omdat het waterschap deze wegen ook niet beheert
  - De economische waarde per ha voor de 'redelijke voorziening' komt ongeveer overeen met de waarde van een Erftoegangsweg type II, deze waarde is overgenomen als waarde per ha voor de redelijke voorziening
  - De totale waarde is het product van de berekende oppervlakte en de waarde per ha die volgt uit de taxatiewijzer
  - De categorale waardeverhouding wordt berekend op basis van de verhouding tussen de totale waarde van gebiedsontsluitingswegen, vrij liggende fietspaden en wegen met een gemengde functie. Van de wegen met een gemengde functie wordt de relatieve waarde van de redelijke voorziening omgeslagen over de eigenaren (gebouwd, ongebouwd en natuur). conform de waardeverhouding van de watersysteemheffing (zie hoofdstuk 2.3). De rest van de relatieve waarde wordt omgeslagen over de ingezetenen.

In het volgende hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd en worden de verschillen ten opzichte van de vigerende kostentoedeling gepresenteerd.

---

¹² Kostentoedeling wegenbeheer 2014' van de Wageningen University & Research (registratienummer 13.27018).

4.3 Resultaten waardeverhouding wegenheffing

4.3.1 Weglengtes

Uit het wegenbeheersysteem van HHNK worden weglengtes en ondergrondgegevens geleverd. In Tabel 4.1 worden de weglengtes van 2012 vergeleken met de weglengtes uit 2018.

Tabel 4.1 Weglengtes 2012 en 2018 coform wegenbeheerpakket van HHNK

Type weg	2012	2018
Dijkwegen (verder buiten beschouwing gelaten)	463 km	554 km
Gebiedsonstluitingswegen	28 km	21 km
Vrij liggende Fietspaden	167 km	67 km
Gemengd verkeer	846 km	759 km
Totaal	1504 km	1401 km

De data komt uit het beheersysteem van HHNK. Het is niet mogelijk om volledig te verklaren waarom voor sommige onderdelen de weglengtes significant verschillen tussen 2012 en 2018. De afname van wegen kan enkel logischerwijs verklaard worden doordat er overdracht van wegbeheertaken heeft plaatsgevonden naar gemeentes en door wijzigingen en verfijningen in het beheerssysteem.

4.3.2 Oppervlakte wegen

In de tabellen Tabel 4.2 worden de totale oppervlakten weergegeven van de wegen met bijbehorende dienstbaarheidsfactor op basis van de basisgegevens uit 2018 (Tabel 4.1). De dienstbaarheidsfactor wordt specifiek voor de wegen van HHNK berekend op basis van de wegenmix en standaard dwarsprofielen.

Tabel 4.2 Oppervlakte wegen onderverdeeld in klei, veen en zand met bijbehorenden dienstbaarheidfactor met basisgegevens uit 2018

2018	Dienstbaar- heidfactor	Verhard oppervlakte op Veen (ha)	Verhard oppervlakte op Klei (ha)	Verhard oppervlakte op Zand (ha)	Totaal oppervlakte Veen (ha)	Totaal oppervlakte Klei (ha)	Totaal oppervlakte Zand (ha)
Algemene verkeersfunctie							
Hoofd en regionale wegen	2,88	10	14	-	28	40	-
Fiets- en voetpaden							
Overige wegen	1,00	27	29	-	27	29	-
Gemengde verkeersfunctie							
Hoofd- en regionale wegen	2,88	64	173	-	185	498	-
Lokale wegen en BiBeKo	2,21	225	328	-	496	724	-
Overige wegen	1,00	13	8	-	13	8	-

Op basis van de uitgangspunten die in stap 3 van de methodiek (hoofdstuk 4.2) wordt het oppervlakte van wegen berekend met een gemengde functie dat aan een redelijke voorziening wordt toebedeeld. De resultaten worden gepresenteerd in tabel 4.3.

Tabel 4.3 Oppervlakte wegen in hectare (inclusief dienstbaarheden) met een gemengde functie toebedeeld naar redelijke voorziening en doorgaand verkeer

In hectare	2012	2018
Oppervlakte redelijke voorziening	1.640	1.269
Oppervlakte doorgaand verkeer	686	659
Totaal	2.326	1.928

4.3.3 Economische waarde wegen

Aan de hand van de taxatiewijzer is de waarde per ha (peildatum 1 januari 2018) van wegen die vallen onder het beheersgebied van HHNK berekend (Tabel 4.4).

Tabel 4.4 Vervangingswaarde per type ondergrond op basis van een aangepaste Taxatiewijzer en geïndexeerd met GWW cijfers van het CBS (peildatum 1 januari 2018) voor HHNK (EUR per ha)

Wegtype	100 % Veen	100 % Klei	100 % Zand
Hoofdwegen en regionale wegen	EUR 1.466.000	EUR 1.302.000	EUR 1.213.000
Lokale wegen	EUR 1.459.000	EUR 1.335.000	EUR 1.291.000
Overige verharde wegen	EUR 2.983.000	EUR 2.582.000	EUR 2.319.000
Redelijke voorziening	EUR 1.340.000	EUR 1.229.000	EUR 1.217.000

De waarden per ha liggen over het algemeen niet ver uit elkaar. Dit komt omdat de type wegen die onder het beheersgebied van HHNK vallen niet veel van elkaar verschillen. Enige uitzondering is de categorie 'Overige verharde wegen'. Dit zijn de vrij liggende fietspaden en zijn relatief duur omdat fietspaden geen dienstbaarheidsfactor hebben en de waarde per ha alleen afhankelijk is van de (relatief dure) verharding. Door het ontbreken van een dienstbaarheidsfactor is het oppervlak relatief lager.

5 Categoriele kostentoedeling wegenheffing

Op basis van de waarde per ha en de oppervlakte aan wegen wordt uiteindelijk de totale vervangingswaarde berekend van de wegen binnen het beheersgebied van HHNK. De totale waarden voor de categorie wegen, onderverdeeld in de verschillende belangen categorieën, wordt gepresenteerd in Tabel 5.1.

Tabel 5.1 Overzicht totale economische waarde met onderverdeling naar diverse belangencategorieën op basis van de nieuwe methodiek met de basisgetallen uit 2018

Alle wegen	Categorie	Totale waarde (EUR)	(%)
Wegen met een algemene verkeersfunctie	Ingezetenen	€ 92.575.000	3,2%
Fiets- en voetpaden	Ingezetenen	€ 155.409.000	5,3%
Wegen met een gemengde functie doorgaand verkeer	Ingezetenen	€ 1.060.639.000	36,3%
Wegen met een gemengde functie redelijke voorziening	Eigenaren	€ 1.613.835.000	55,2%
Totaal wegen		€ 2.922.459.000	100%

De categorale waardeverhouding wordt berekend op basis van de verhouding tussen de totale waarde van gebiedsontsluitingswegen, vrij liggende fietspaden en wegen met een gemengde functie. Van de wegen met een gemengde functie wordt de relatieve waarde van de redelijke voorziening omgeslagen over de eigenaren (gebouwd, ongebouwd en natuur). De rest van de relatieve waarde wordt omgeslagen over de ingezetenen.

Tabel 5.2 Waardeverhouding waarbij de resultaten van 2018 worden vergeleken met 2012.

Categoriele waardeverhouding	2012	2018
Ingezetenen	48,0 %	44,8 %
Eigenaren	52,0 %	55,2 %

Op basis van de geactualiseerde gegevens uit 2018 stijgt het eigenaren percentage met 3,2 procentpunt en daalt de ingezetenen percentage met 3,2 procentpunt ten opzichte van 2012.

De categorale kostentoedeling komt tot stand door het ingezetenenpercentage van 44,8 % als vast uitgangspunt te nemen en de rest van de categorieën procentueel te verdelen volgens de methodiek van de waardeverhouding voor de watersysteemheffing (zie hoofdstuk 2).

In Tabel 5.3 is de waardeverhouding berekend voor het taakgebied van wegen van het Hoogheemraadschap.

Tabel 5.3 Waardeverhouding wegenheffing prijspeil 1 januari 2018 en ruimtebeslag inclusief correctie veroudering¹³

2. bepalen waarden				Unie van Waterschappen		veroudering (%)	heffingsgebied	waarde verh.
wegenheffing		opvl in ha	waarde per ha	totale waarde				
categorie								
A1.1	autosnelwegen	385,00	€ 2.642.000,00	75%	€ 762.877.500			
A1.2	hoofd- en regionale wegen	2.481,60	€ 1.410.000,00	75%	€ 2.624.292.000			
A1.3	lokale wegen + beb.kom	2.817,00	€ 2.076.000,00	75%	€ 4.386.069.000			
A1.4	overige verharde wegen	575,00	€ 1.693.000,00	75%	€ 730.106.250			
A1	openbare landwegen	6.258,60			€ 8.503.344.750			
A2	agrarische en overige gronden	55.518,40	€ 62.577,00		€ 3.474.174.917			
A3	openbare spoorwegen	209,00	€ 14.014.000,00	75%	€ 2.196.694.500			
A4	bouwpercelen	592,00	€ 1.700.000,00		€ 1.006.400.000			
	ongebouwd ex landwegen	56.319,40			€ 6.677.269.417			
A	ongebouwd	62.578,00			€ 15.180.614.167		21,7%	
B	natuur	9.916,00	€ 12.515,40		€ 124.102.706		0,2%	
					€ 54.599.892.048			
C	gebouwd	€ 54.599.892.048			€ 54.599.892.048		78,1%	
				totaal	€ 69.904.608.921		100%	

Tabel 5.4 Vergelijking waardeverhouding wegenheffing in %

Categorie	2012			2018		
	In %	In ha	In kEUR	In %	In ha	In kEUR
Ongebouwd	21,05%	75.660	14.334.182	21,72%	62.578	15.180.614
<i>wegen/spoor</i>	15,24%	7.203	10.374.543	15,31%	6.468	10.700.039
<i>agrarisch/ov</i>	4,28%	67.861	2.916.639	4,97%	55.518	3.474.175
<i>bouwpercelen</i>	1,53%	596	1.043.000	1,44%	592	1.006.400
Natuur	0,09%	7.084	60.893	0,18%	9.916	124.103
Gebouwd	78,86%	14.343	53.696.005	78,10%	13.492	54.599.892
Totaal	100,00%	97.087	68.091.081	100,00%	85.986 ¹⁴	69.904.609

¹³ Bij de berekening van de waardeverhouding wordt de weergegeven waarde per ha voor openbare landwegen en spoorwegen gecorrigeerd voor veroudering (correctie 75 %). Door de veroudering van (spoor)wegen is de feitelijke economische waarde van de (spoor)wegen lager dan de vervangingswaarde die in de Taxatiewijzer wordt berekend. Landelijk wordt aangenomen dat de wegen gemiddeld 75% procent van de vervangingswaarde aan waarde hebben. Dit komt overeen met de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008).

¹⁴ De gemeente Castricum heeft de buitenwegen, inclusief de pontjes De Woude en Akersloot, in de voormalige gemeenten Akersloot en Limmen in eigendom, beheer en onderhoud overgenomen van het Hoogheemraadschap. Voor de hele gemeente Castricum is om die reden de wegentaak van de kaart geschrapt. De gemeenten Graft-De Rijk en Schermer zijn opgegaan in de nieuwe gemeente Alkmaar. Voor dit kostentoedelingsonderzoek is rekening gehouden dat de wegentaak vanaf 2019 wordt overgedragen aan de gemeente Alkmaar. Hierdoor is het taakgebied wegeenzorg in oppervlakte afgenomen.

In Tabel 5.4 wordt de berekening van de waardeverhouding van de voorgaande kostentoedelingsverordening (2012) vergeleken met de nu uitgevoerde berekening (2018). De grootste verschillen worden veroorzaakt doordat een deel van de beheer en onderhoudstaken van wegen in de voormalige gemeente Akersloot en Limmen zijn overgenomen door de gemeente Castricum.

Met de resultaten van de berekening van de waardeverhouding voor de wegenheffing, wordt de categorale kostentoedeling afgeleid en de verschuivingen ten opzichte van de huidige kostentoedelingsverordening gepresenteerd.

Tabel 5.5 Berekening kostentoedelingspercentages watersysteemheffing in %

Categorie	2012	2018¹⁵
Ingezetenen	48,00 %	44,8 %
Gebouwd	41,03 %	43,1 %
Ongebouwd	10,92 %	12,0 %
Natuur	0,05 %	0,1 %

De verschuivingen in waarde en oppervlakte van de categorieën leiden tot een afname van het aandeel ingezetenen met 3,2 procentpunt. Hierdoor stijgt het aandeel gebouwd met 2,1 procentpunt, het aandeel ongebouwd met 1,1 procentpunt en het aandeel natuur met 0,05 procentpunt.

¹⁵ In de vigerende kostentoedelingsverordening is de waardeverhouding afgerond op 2 decimalen. In dit rapport is voor 2018 de waardeverhouding afgerond op één decimaal. Dit om in lijn te zijn met de watersysteemheffing die in de vigerende kostentoedelingsverordening wel is afgerond op één decimaal. Bij het definitief vaststellen van de kostentoedelingsverordening staat het waterschap er vrij in om een keus te maken in het aantal decimalen waarin wordt afgerond.

6 Verkenning tarieven 2019

6.1 Verkenning tarieven watersysteemheffing

Op basis van de begroting 2018 worden in Tabel 6.1 de theoretische tarieven voor 2019 weergegeven, gebaseerd op de nieuwe kostentoedeling en uitgaande van een ongewijzigd oppervlak, huidige tariefdifferentiaties (binnen-/buitendijks en wegen) en het huidige ingezetenenpercentage van 37 %.

Tabel 6.1 Verkenning tarieven 2019, op basis nieuwe kostentoedeling en met huidige tariefdifferentiaties, en ingezetenenpercentage van 37 %

Categorie	Heffingsmaatstaf	Eenheid	2018 (EUR)	2019 (EUR)	Mutatie (%)
Ingezetenen	459.661	Aantal woonruimten	€ 102,02	€ 102,02	0%
Gebouwd - binnendijks (100 %)	€ 134.218.704.024	% WOZ waarde	0,04771 %	0,04753 %	-0,4%
Gebouwd - buitendijks (25 %)	€ 460.661.177	% WOZ waarde	0,01193 %	0,01188 %	-0,4%
Ongebouwd - binnendijks (100 %)	116.275 ha	ha	€ 108,03	€ 109,80	1,6%
Ongebouwd - buitendijks (25 %)	83 ha	ha	€ 27,01	€ 27,45	1,6%
Ongebouwd - wegen binnendijks (300 %)	26.495 ha	ha	€ 324,09	€ 329,40	1,6%
Ongebouwd - wegen buitendijks (225 %)	283 ha	ha	€ 243,07	€ 247,05	1,6%
Natuur (100%)	26.025 ha ¹⁶	ha	€ 4,87	€ 4,87	0,0%

De verandering van de tarieven is vergeleken met de begroting 2018. Hiermee wordt het effect getoond van een verandering van de categorale kostentoedeling op de huidige tarieven. Tarief ongebouwd stijgt met 1,6 % relatief het sterkst dankzij de nieuwe waardeverhouding.

¹⁶ Uit deze tabel valt af te leiden dan de heffingsmaatstaf natuur niet overeenkomt met de afbakening natuur die gebruikt is om de waardeverhouding te berekenen. Dit komt omdat natuur in de praktijk soms meegetaxeerd wordt in het gebouwd waardoor het niet als aparte categorie wordt aangeslagen. Daarnaast heeft het Hoogheemraadschap ook een substantieel areaal natuur in haar eigen bezit, wat ook buiten de aanslag valt.

6.2 Verkenning tarieven wegenheffing

Op basis van de begroting 2018 worden in Tabel 6.1 de theoretische tarieven voor 2019 weergegeven, gebaseerd op de nieuwe kostentoedeling en uitgaande van een ongewijzigd oppervlak, huidige tariefdifferentiaties (binnen-/buitendijks en wegen) en het nieuwe ingezetenenpercentage van 44,8 %.

Tabel 6.2 Verkenning tarieven 2019, op basis nieuwe kostentoedeling en ingezetenenpercentage van 44,8%

Categorie	Heffingsmaatstaf	Eenheid	2018 (EUR)	2019 (EUR)	Mutatie (%)
Ingezetenen	183.072	Aantal woonruimten	€ 41,63	€ 38,85	-6,7 %
Gebouwd	€ 52.882.128.297	% WOZ waarde	0,01232 %	0,01294 %	5,0 %
Ongebouwd	65.066 ha	ha	€ 26,65	€ 29,28	9,9 %
Natuur	8.508 ha	ha	€ 0,94	€ 1,87	98,9 %

De verandering van de tarieven is vergeleken met de begroting 2018. Hiermee wordt het effect getoond van een verandering van de categorale kostentoedeling op de huidige tarieven. Doordat het ingezetenenpercentage voor wegen is gewijzigd zijn de mutaties bij de wegenheffing relatief groter dan bij de watersysteemheffing.

De meest opvallende mutatie is de verhoging van het tarief voor Natuur. Dit komt voornamelijk omdat de afbakening natuur significant is gestegen sinds de laatste kostentoedelingsverordening.

Bijlage

1

Gebruikte referentiegegevens

Tabel Overzicht gebruikte referentiegegevens

Gegeven	Informatiebron	Actualiteit
Waarde wegen en spoorwegen	Tauw Taxatiewijzer V01 en CBS index	Prijspeil 2018
Waarde agrarische gronden	ASR vastgoedvermogensbeheer	Prijspeil 2018
Waarde bouwpercelen	www.bouwkavelsonline.nl	Geraadpleegd op 30-4-2018
Waarde gebouwd	HHNK	Prijspeil 2018
Oppervlakte wegen	Kadaster Top10NL	Dataset juni 2016
Oppervlakte spoorwegen	CBS Bestand Bodemgebruik	Situatie 2012
Oppervlakte overige gronden	Niet van toepassing	Sluitpost oppervlaktebepaling
Oppervlakte bouwpercelen	Nieuwe kaart van Nederland	Dataset 2012
Oppervlakte natuur	HHNK	Afbakening vernieuwde categorie natuur 2018
Oppervlakte gebouwd	HHNK	Behorende bij prijspeil 2018
Inwonerdichtheid	HHNK	Situatie 2018